**KLIMATTAL – Stora torget Norrtälje 27/9 – 19**

Ungefär precis nu har ett barn, min dotter, haft en presentation i skolan om sköldpaddor som lever i havet. Hon har lärt sig att de kan bli över 140 år gamla om de inte dör tidigare av plast eller något annat som vi slänger i havet och att det tyvärr blir det allt vanligare att sköldpaddor dör av plast.

Visst är det för sorgligt? Vi behöver ändra på det. Så att framtidens barn inte behöver förbereda presentationer i skolan om pågående miljöförstöring och global uppvärmning - utan tvärtom. Jag vill att framtidens barn ska få lära sig om en svunnen tid, då människor tog ansvar för miljön och slutade med förödande klimatpåverkan och sköldpaddorna slutade att dö av plast. Allt det som är vårt nu, kommer att bli de framtida barnens historieundervisning och bara vi kan påverka deras och sköldpaddornas miljö. Bokstavligen.

Klimatkrisen är nära, den gör sig påmind när sommaren kanske tycks vara för varm och skogarna brinner, när det kanske tycks blåsa för mycket, när stormen Alfrida härjar eller när media rapporterar om Greta Thunbergs vistelse i USA och om alla klimatstrejker världen över. Tänk, att en 16-årig flicka från Sverige kan göra så många så stolta och få så många att vilja förändra sina liv. Det vill säga, om vi har privilegiet att kunna göra det.

Faktum är att de som drabbas först och värst av klimatkrisen är människor som redan drabbats av naturkatastrofer, krig och konflikter och svält. Livet är orättvist. Ingen människa kan påverka var man föds.

Klimatkrisen väcker känslor som ångest, skam och skuld över vårt priviligierade sätt att leva. Men det är inte kört! Vägen till försoning kommer via kunskap och insikt. Det finns hopp!

Björn Widman skriver i en krönika i DN (21/9 -19) att miljonstrejken visar vad hopp verkligen betyder. Han skriver att:

”Allt det sämsta hos människan kommer att bli ännu värre för varje tiondels grad av global uppvärmning. Och att allt det bästa – frihet, humanism, social jämlikhet kommer att bli bättre om vi fortsätter agera”.

Kyrkorna världen över marscherar för framtiden. Ledare från olika kyrkor och samfund har gått samman och uttalat sig

I uttalandet står att *”genom felaktig användning av naturresurser, och genom förstörelse och föroreningar, fortsätter vi att åsamka Guds skapelse svåra sår”,* och att den livsstil som är typiskt för det moderna samhället får konsekvenser för hela världen. Kyrkoledarna uppmanar alla att *”stoppa det kretslopp av självcentrering och isolering, och komma ihåg att vi alla tillhör samma mänsklighet”.*

https://www.skr.org/vart-arbete/hallbar-utveckling/skapelsetid/

Svenska kyrkan, Roslagens östra pastorat (RÖST) tar ställning. Vi höjer vår RÖST för klimatförändringarna och vi vill visa vårt stöd och delaktigtighet i allt det goda som pågår. Vi har mycket kvar att förändra på den egna arbetsplatsen och arbete pågår, bland annat har vi ett inköpsreglemente som lyfter att vi vid olika former av inköp vill värna miljön och hållbarheten.

Att vi alla tillhör samma mänsklighet gestaltas i nattvarden i kyrkan. Nattvarden har sitt ursprung i den sista måltiden som Jesus delade med sina lärjungar. Jesus levde ett liv i offentligheten, han stod upp för de svaga, upprättade de som andra hade förkastat och förtalat. Han åt med den ingen åt med och såg den ingen såg. Han sa att himmelriket finns inom oss och att vi ska behandla andra så som vi själva vill bli behandlade. Det är den gyllene regeln. Han provocerade makthavare genom sitt liv och

sitt budskap och det fick ett tragiskt slut. Han blev dödad och märkligt nog uppstod han igen och åt än en gång med sina vänner. Just när de åt tillsammans kände de igen honom. Förtvivlan hade bytts till förundran och hopplöshet till hopp.

Nuförtiden, delas fortfarande nattvardsmåltiden ut i kyrkor över hela världen som en påminnelse om allt det här, men också som en gemenskapshandling i realtid. De som har samlas till gudstjänst för att dela bröd och vin med varandra säger ”så är vi fastän många, en enda kropp – ty alla får vi del av ett och samma bröd”.

Det är ett uttalande som inkluderar hela världens mänsklighet, levande och döda. Nattvarden handlar om att dela med sig till den som ingen har. Det handlar om människovärde – ingen väljer att drabbas av krig, svält eller naturkatastrofer, men de som *inte* har drabbats kan välja att agera för Guds och sina medmänniskors skull!

Den heliga måltiden blir en symbol för strävandet efter rättvisa, fred och frihet och den blir en manifestation i sig för girighetens upphörande och generositetens frammarsch. Precis som klimatstrejkerna världen över! Det finns verkligen hopp!

Men hur ska vi agera? Vad ska vi göra?

Biskoparna i Sverige har förenats i ett brev om klimatet. Brevet svarar på uppgivenhetens och hopplöshetens fråga: ”vad ska vi göra då?” Det innehåller uppmaningar bl.a. till Svenska kyrkans stift och församlingar, till svenska beslutsfattare och myndigheter, företag och organisationer och till medlemsstater i FN. Och där finns också 4 uppmaningar till oss, alla människor i Sverige, uppmaningar till dig och mig. Där står det att vi ska:

• Samtala med andra om vad vi tänker och känner inför klimatkrisen.
• Låta vår oro bli till politisk kraft. Använd vår rätt och vårt ansvar som medborgare och väljare att genom politiken verka för en kraftfull klimatomställning.
• Ta konkreta steg i vår egen vardag. Minska utsläpp genom att ändra res- och matvanor, se över sparande, boende och konsumtion.
• Stödja människor som drabbas hårt av klimatförändringar.
• Ta vara på resurserna i den religiösa tradition som är närmast. Söka stöd hos andra och kanske framför allt, inte ge upp: ingen kan ensam förändra världen och ingen är perfekt, men allas bidrag behövs.

https://www.svenskakyrkan.se/filer/Ett%20biskopsbrev%20om%20klimatet%202019(1).pdf

Dessa uppmaningar talar till oss alla, för det kommer inte an på huruvida vi möter Gud i naturen, i kyrkan, någon annanstans eller inte alls. Med respekt för varandra och med ett mål som är större än oss själva, kommer vi vidare allehanda etiketter till en gemenskap större än oss själva. Klimatstrejker gör inte skillnad på människor!

Och vad kommer hända när Greta Thunberg generationen blir röstberättigad? Förmodligen kommer kraven på förändring bli tvingande för internationella ledare världen över på ett helt annat sätt. Men vi kan inte vänta. Vi måste agera nu! Det är redan för hemskt med plast som dödar sköldpaddor i världens hav.

Visste ni att världens äldsta fossil av en sköldpadda är 220 miljoner år gammalt. Skalet är hårt för att risken är stor att bli attackerat av rovdjur när de befinner sig på land, men risker som plast i vattnet och miljöförstöring har de inget skydd emot. Det har inte vi människor heller, men vi kan förändra vår klimatpåverkan därför att, som Ylva Eggehorn uttrycker det i en dikt:

*Himlen är inte värd*
*ett enda barns gråt.*
*Det vet inte barnen om.*
*Det går inte att laga*
*det trasiga paradiset.*
*Det vet inte barnen om.*
*Ett enda barn har ingen mantel*
*men lånar ändå ut den.*
*Ett barn kan inte gå en mil*
*men går två mil ändå.*

Vi ska få avsluta med att lyssna till Norrtälje kyrkas klockor som ringer för klimatet, för djuren och naturen, för framtiden, för hoppet och oss alla.

*Klockringning*

/Mika Wallander, kyrkoherde